

Saksframlegg

Sak 13/24: Kvote og område for kvotejakt på gaupe i region 5/Hedmark i 2025

Sekretariatets forslag til vedtak

Rovviltnemnda i region 5 vedtar å ikke åpne for kvotejakt på gaupe i region 5/ Hedmark i 2025.

Vedtaket er fattet med hjemmel i viltloven § 9, naturmangfoldloven § 16 og rovviltforskriften §§ 4, 7 og 11.

Bakgrunn for saken

Av kommentarene til rovviltforskriften fremgår det at kvotejakt på gaupe er ordinær jakt med hjemmel i viltloven § 9 i den forstand at jakten utøves på en art som oppfyller høstingskriteriene som er fastslått i naturmangfoldloven § 16. Høsting (jakt) kan bare tillates når arten produserer et høstingsverdig overskudd.

Ved vedtak om kvotejakt skal det legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i området og på skade som arten gjør.

Vedtaket skal blant annet baseres på den skadereduserende effekten av kvotejakt. Jakten bør derfor rettes mot områder hvor det har vært størst tap av sau og tamrein til gaupe, jf. også forvaltningsplanen. For å unngå for stor avskyting av hunndyr bør det som hovedregel settes egne hunndyrkvoter som sikrer en større kontroll med den reproduserende del av bestanden. Jakttidsrammen for gaupe er 1. februar – 31. Mars.

Bestandssituasjonen for gaupe

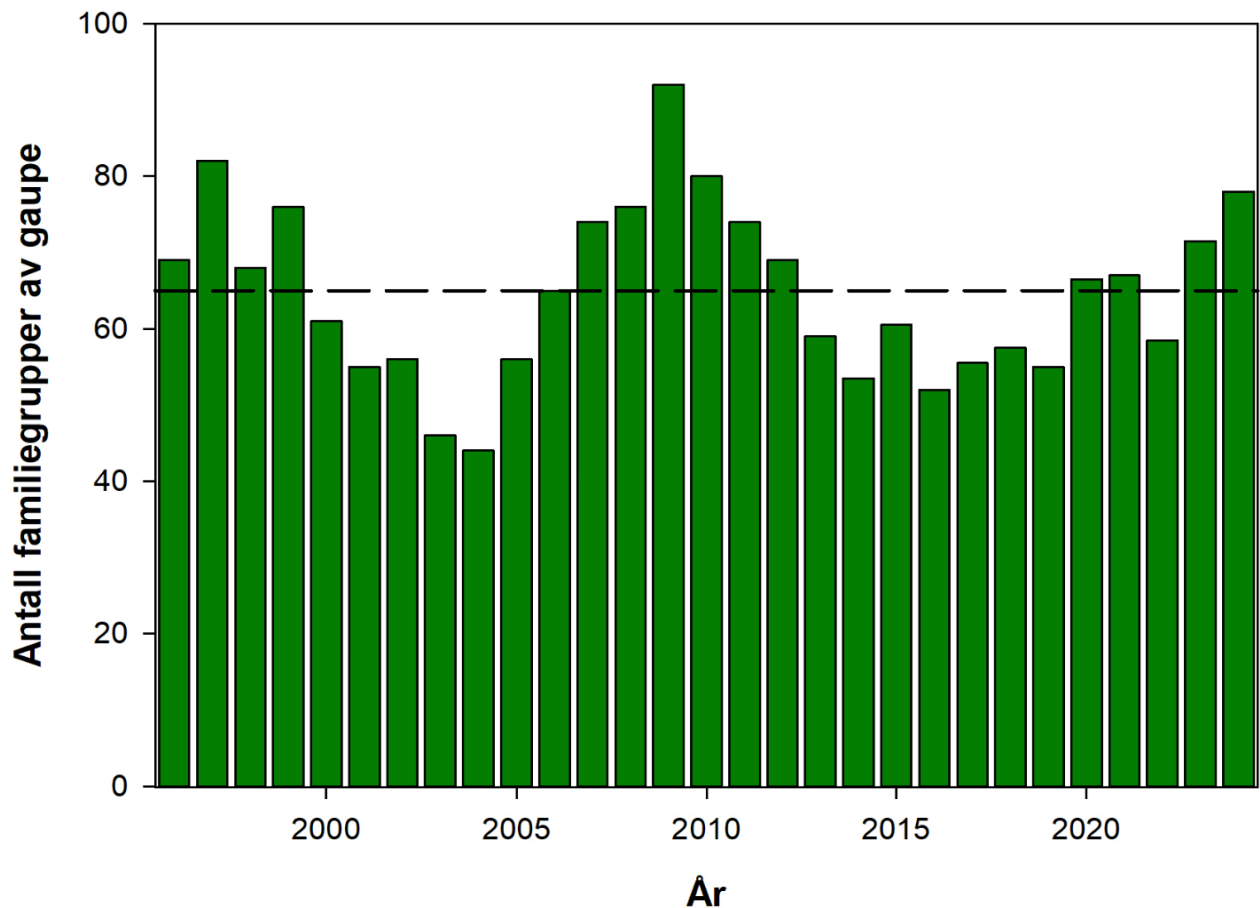
Den siste offisielle bestandsrapporten for gaupe er NINA-rapport 2475 [«Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2024»](#). Hvert år gjøres en beregning av antall familiegrupper på bakgrunn av observasjoner av familiegrupper over hele landet.

Det er også utviklet en prognosemodell for utviklingen av gaupebestanden i Norge. Mens beregningen av antallet familiegrupper tar utgangspunkt i forrige vinters familiegruppetellinger, gir prognosemodellen et estimat for antall familiegrupper før jakt i 2025. Grunnlaget for prognosen er registrerte familiegrupper og uttak av gaupe i 2024. Beregningen gjøres både på landsbasis og for den enkelte rovviltregion. Modellen gjør det også mulig å beregne hvordan ulike uttak av voksne hunndyr virker inn på antallet familiegrupper av gaupe to år frem i tid.

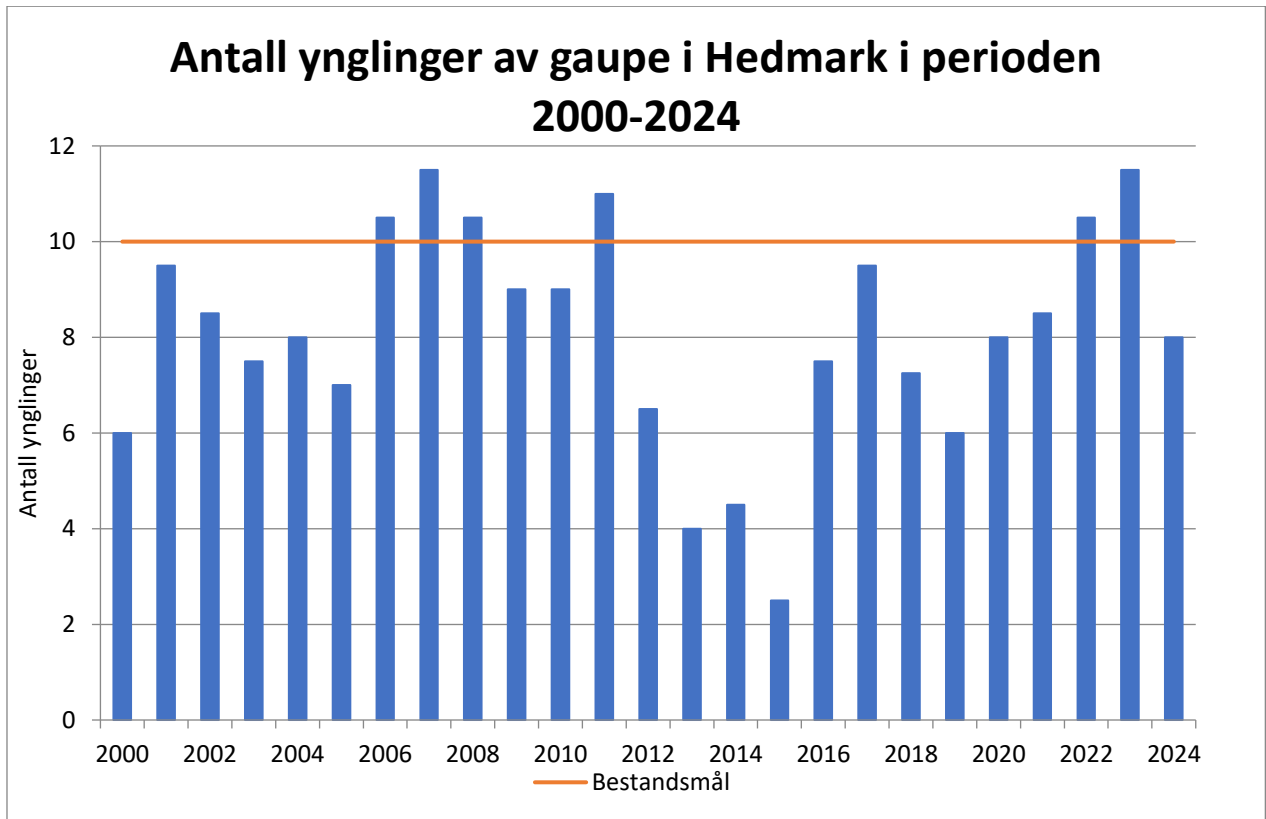
Registrering av familiegrupper

På landsbasis hadde gaupebestanden sin siste topp i 2009 med 92 ynglinger. Med unntak av årene 2020 og 2021, har bestanden vært under det nasjonale bestandsmålet i en lang periode fra 2013. I 2023 og 2024 har det igjen vært en økning til over bestandsmålet med hhv. 71,5 og 78 påviste familiegrupper i Norge.

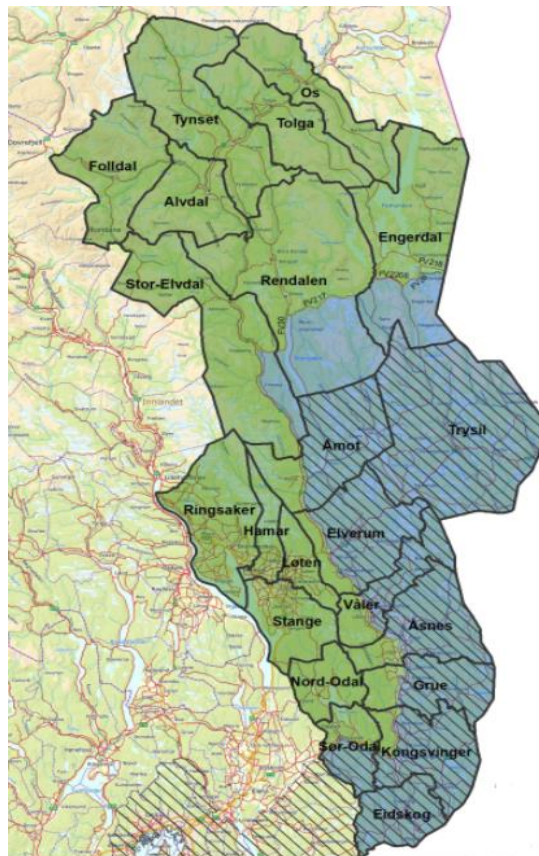
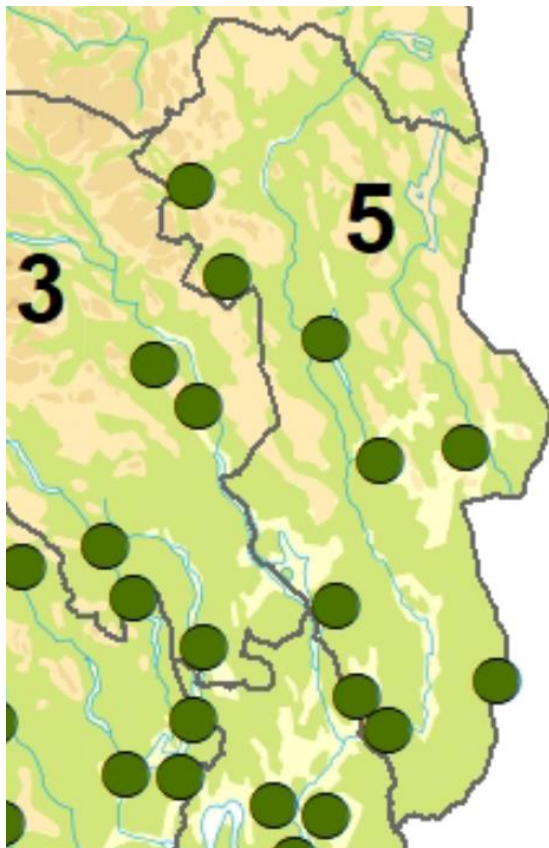

Figur 1: Antall familiegrupper av gaupe på landsbasis før jakt i perioden 1996–2024. Den stiplede linjen angir det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper. Antall familiegrupper i 2014 og senere år er ikke direkte sammenlignbart med tidligere år, da overvåkingsmetodikken er endret i forbindelse med samordningen med Sverige. Figuren er hentet fra NINA-rapport 2475.

I region 5/ Hedmark er det regionale bestandsmålet på 10 ynglinger. I perioden 2022-2024 ble det registrert henholdsvis 10,5, 11,5 og 8 familiegrupper i regionen (figur 2). Dette gir et gjennomsnitt på 10 ynglinger for denne 3-års perioden. Bestanden er under bestandsmålet i 2024, men regnet som et gjennomsnitt over de tre siste årene er bestandsmålet i regionen oppnådd. Familiegruppene er fordelt over store deler av regionen. Ut fra arealkrav pr yngling er det lagt til grunn i forvaltningsplanen at ynglinger i praksis må aksepteres i hele region 5 for å nå bestandsmålet på 10 ynglinger. Hoveddelen av påviste familiegrupper i 2024 er likevel påvist innenfor grønn sone i forvaltningsplanen for rovvilt (figur 3 på neste side).

Figur 2: Registrerte familiegrupper av gaupe i region 5/ Hedmark 2000-2024. Den røde streken markerer det regionale bestandsmålet.

Figur 3: Registrerte familiegrupper av gaupe 2024 til venstre og kart som viser soneinndelingen i forvaltningsplanen for rovvilt i region 5/ Hedmark til høyre.

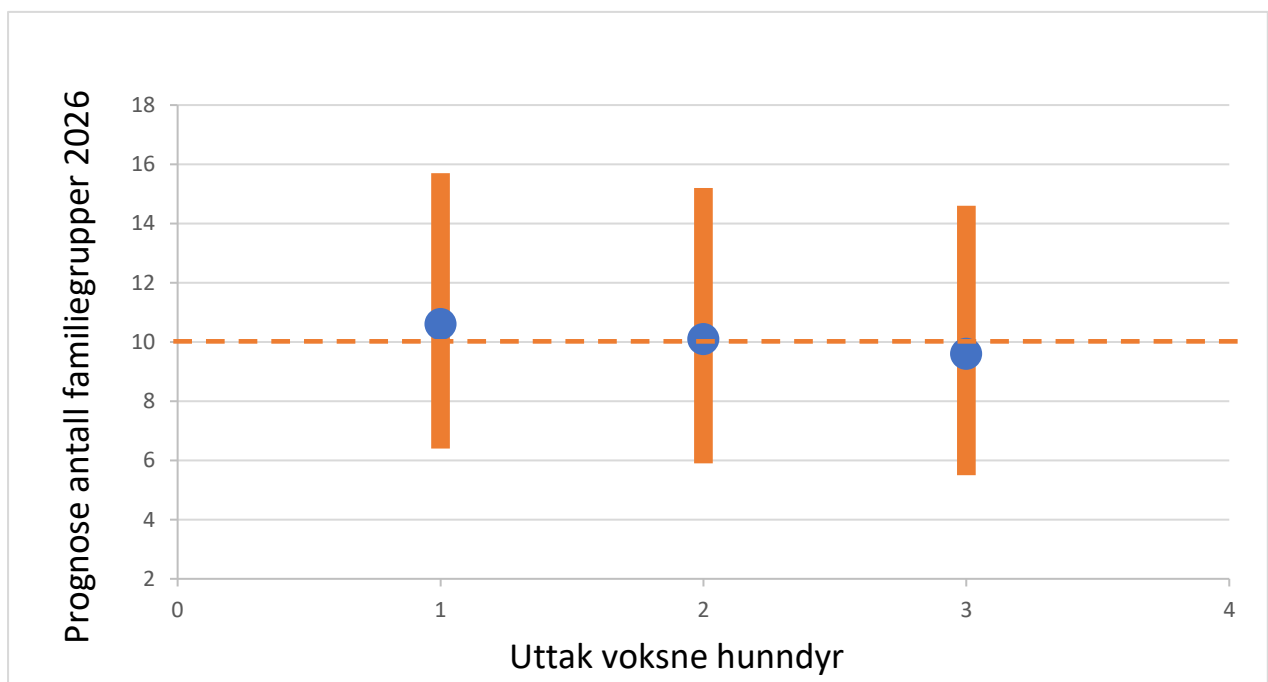

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 5

Prognose over antall familiegrupper i 2024

Sekretariatet har benyttet prognosemodellen på Rovdata sine nettsider for å estimere antallet familiegrupper i bestanden i 2025, samt hva effekten av ulike uttak vil være to år frem i tid. Gjennom prognosemodellen er det beregnet at bestanden i region 5 trolig vil være rundt 10 familiegrupper i 2025 [75 % KI: 6,39–12,79]. Det er samtidig ca. 50 % sannsynlighet for at bestanden i region 5 vil ligge under bestandsmålet på 10 familiegrupper i 2025. Vi gjør oppmerksom på at bestandsestimatet for 2025 som er presentert i NINA-rapport 2475 avviker noe fra disse tallene. Sekretariatet har vært i kontakt med NINA angående dette, og de bekrefter at det er noe unøyaktighet i tallene som er presentert i rapporten for region 5. Resultatene ved kjøring av prognosemodellen på nett gir de mest presise resultatene. Vi legger derfor disse tallene til grunn.

Figur 4 viser prognoser (blått punkt) for antallet familiegrupper før jakt i 2026 med ulikt uttak av voksne hunndyr vinteren 2025, og med et 75 % konfidensintervall som viser usikkerheten i beregningen (oransje kolonner). Beregningen er gjort med prognosemodellen på Rovdata sine nettsider. Det er viktig å merke seg at beregningene er beheftet med betydelig usikkerhet. Usikkerheten blir større når modellen benyttes på regionsnivå, hvor det er relativt få familiegrupper, enn på landsbasis. I fjor anslo modellen at bestanden vinteren 2024 ville ligge på rundt 13 familiegrupper med en 14 % sannsynlighet for å havne under bestandsmålet på 10. Etter vinterens registrering ble det likevel bare påvist 8 familiegrupper av gaupe før jakt i region 5/ Hedmark.

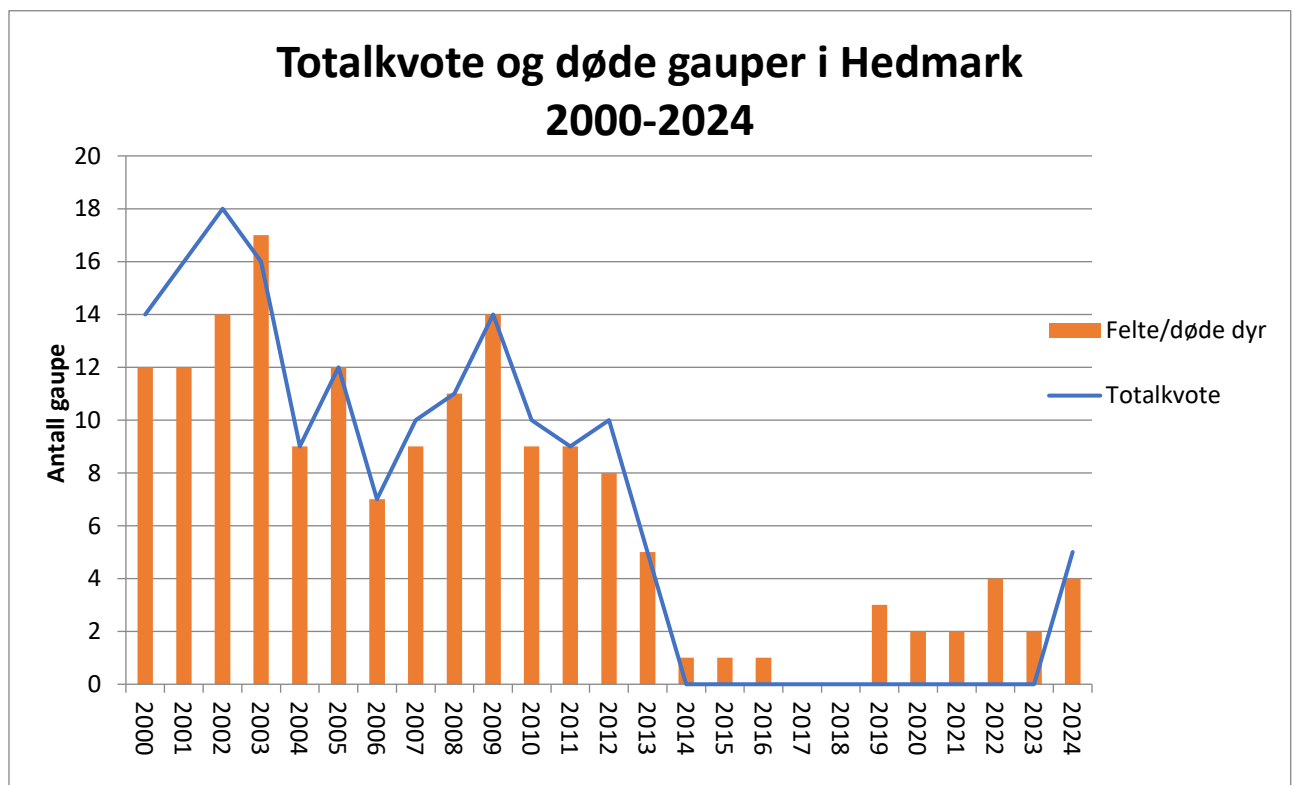
Figur 4: Prognose for antall familiegrupper av gaupe i region 5 før jakt i 2026 ved uttak av 1-3 voksne hunndyr gjennom kvotejakt vinteren 2025. Blå punkter angir prognosen for antallet familiegrupper, oransje loddrett linje viser usikkerheten for prognosen med et 75 % konfidensintervall. Stiplet linje viser bestandsmålet for gaupe i region 5.

Nilsen m. fl. (NINA Rapport 2011) har kommet til at dersom man ønsker å holde en bestand stabil bør uttaket av voksne hunndyr ligge rundt 0,43 hunndyr per familiegruppe, og uttaket av dyr totalt bør ligge rundt 1,27 dyr per familiegruppe. Gitt et estimat på rundt 10 familiegrupper i 2025 i region 5, åpner denne beregningen for et visst uttak både totalt og av voksne hunndyr for å holde bestanden stabil. Som nevnt over er det imidlertid en viss usikkerhet knyttet til bestandsestimatet. Resultatene fra beregninger med prognosemodellen som er vist i figur 4, viser også at det selv med et uttak på bare ett hunndyr er betydelig risiko for å havne under bestandsmålet i 2026.

Skadefelling, kvotejakt og annen avgang

I 2024 ble det åpnet for kvotejakt på gaupe i region 5/ Hedmark med en kvote på totalt 5 dyr, hvorav 2 hunndyr over ett år. Før dette har det ikke vært åpnet for kvotejakt i region 5/ Hedmark siden 2013. De siste 3 årene (1.1.2022 til d.d. 2024) er det registrert en irregulær avgang av 9 gauper i regionen. I løpet av 2024 er det foreløpig ingen irregulær avgang utover 4 gauper som ble felt under kvotejakta. Av disse var 2 hanndyr og 2 voksne hunndyr. Det meste av avgangen de seneste årene skyldes påkjørsel av tog/bil. I perioden fra 2000 har det kun blitt felt tre gauper på skadefelling i region 5 (2009, 2010 og 2022).

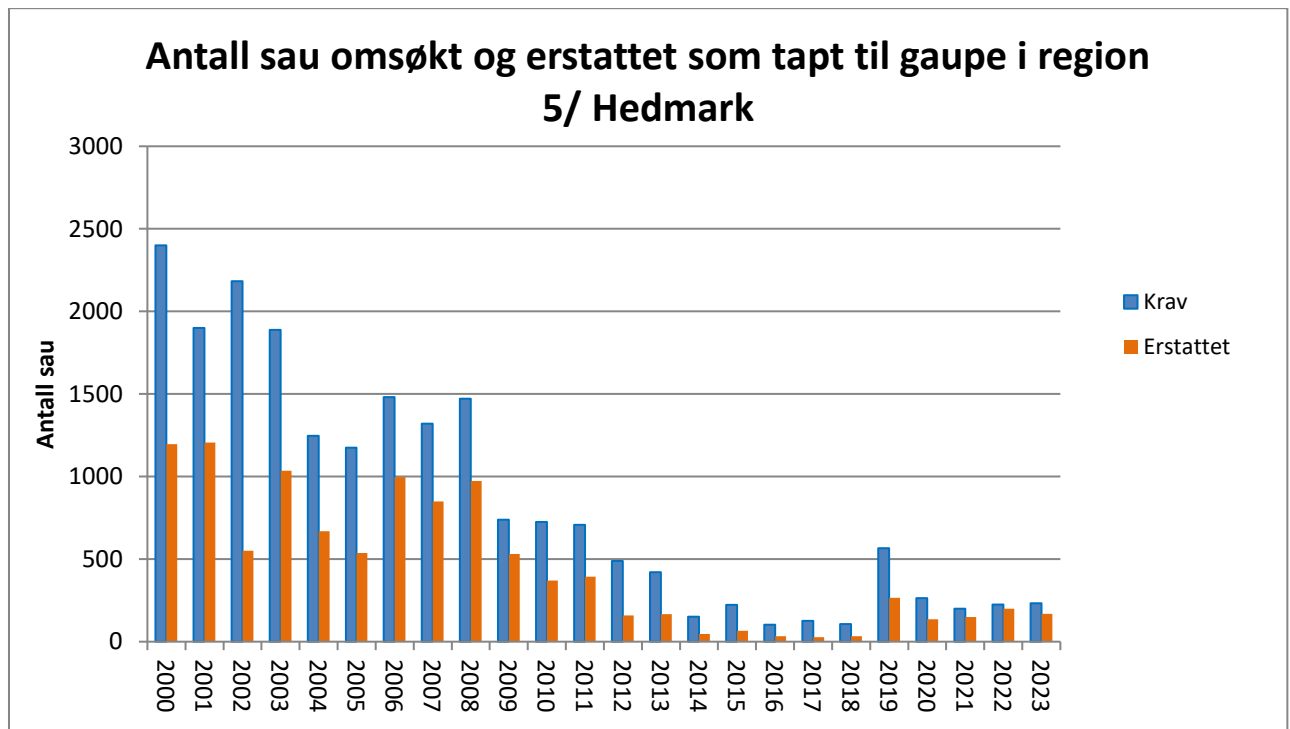

Figur 5: Figuren viser totalkvote på kvotejakt (blå strek) og avgang av gaupe (felt på kvotejakt og annen kjent irregulær avgang) i region 5/ Hedmark i perioden 2000 til 2024.

Taps- og skadesituasjonen for husdyr og tamrein på beite

Det har vært en betydelig nedgang i antallet gaupeskader på sau sett over år i region 5 (figur 6). De siste årene har trenden imidlertid igjen vært litt stigende. I region 5 ble det i 2023 dokumentert 19 gaupeskader på sau, og det ble erstattet 168 sau som tapt til gaupe. Så langt i 2024 er det dokumentert 2 sau tapt til gaupe, alle innenfor grønn sone i forvaltningsplanen for rovvilt i region 5. Det forekommer også gaupeskader på tamrein. Skadeomfanget varierer fra år til år, og siste dokumenterte tap av tamrein til gaupe var i 2019 (en dokumentert skade).

Figur 6: Figuren viser antall sauer og lam som er krevd erstattet (blå søyler) som drept av gaupe og antall dyr som er erstattet (oransje søyler) som tapt til gaupe i Region 5/Hedmark i perioden 2000 til 2023.

Sekretariatets vurderinger

Roviltnemndas myndighet

Roviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for kvotejakt på gaupe, jf. roviltforskriften §§ 7 og 11, når bestanden ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndas myndighet skal for gaupe baseres på gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger.

Ifølge den siste offisielle bestandsrapporten for gaupe er gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 5/Hedmark de tre siste årene (2022-2024) på 10. Bestanden ligger dermed på bestandsmålet på 10 ynglinger i regionen og nemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for kvotejakt på gaupe.

Naturmangfoldloven

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 skal ligge til grunn for all utøving av offentlig myndighet som berører naturmangfoldet, jf. § 7, og vurderingene skal framgå av beslutningen. Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 8, jf. også roviltforskriften § 7 andre ledd og § 3 tredje ledd. Biologien og økologien til gaupe er godt undersøkt, og gjennom Nasjonalt overvåkningsprogram for rovilt følges bestandsstatus og -utvikling for arten godt.

"Føre-var-prinsippet" i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap til at nemnda kan fatte vedtak. Bestanden ligger samtidig under bestandsmålet i 2024, og det er vanskelig å forutse effekten av uttak med stor sikkerhet. Ut ifra dette mener sekretariatet at føre-var-prinsippet i nåværende situasjon bør tillegges en viss vekt.

Biologien og økologien til gaupe er godt undersøkt, og gjennom nasjonalt overvåkningsprogram for rovilt følges bestandsstatus- og utvikling for arten nøye. Ut ifra den vitenskapelige dokumentasjonen som foreligger om bestandsstatus og utvikling for gaupe i region 5/Hedmark mener sekretariatet å ha tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å kunne anbefale en kvote for kvotejakt på gaupe, uten at den samlede belastningen blir for stor og irreversible skader vil påføres bestanden, jf. naturmangfoldloven §§ 8 og 10. Paragraf 11 anses ikke som relevante i denne sammenheng.

Sekretariatet viser til prinsippet om differensiert forvaltning av rovilt, jf. roviltforskriften § 1 og forvaltningsplanen for rovilt i region 5/Hedmark. Med differensiert forvaltning menes at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike roviltartene. Ved å nytte differensiert forvaltning, mener sekretariatet at prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, herunder lokalisering, i naturmangfoldloven § 12 er ivaretatt.

I vurderingen av kvote og områdeavgrensning for kvotejakt har sekretariatet også lagt vekt på Naturmangfoldloven § 5, som sier at målet er at artene og deres genetiske mangfold skal ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder.

Kvoteg og avgrensning av jaktområde

Kvoteg

Det fremgår av naturmangfoldloven § 16 at høsting (jakt) bare kan tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Gaupebestanden i region 5/ Hedmark har ligget under det regionale bestandsmålet over en lengre periode siden 2012. Det er først i 2022 og 2023 at bestanden igjen har vært over bestandsmålet, med henholdsvis 10,5 og 11,5 ynglinger. I 2024 har det igjen vært en betydelig nedgang i bestanden til under bestandsmålet (8 påviste familiegrupper i 2024). Ved bruk av prognosemodellen er det estimert at bestanden vil være omtrent på bestandsmålet med 10 familiegrupper før jakt i 2025 [75 % KI: 6,39–12,79]. Det er samtidig en betydelig risiko (55 %) for at bestanden vil ligge under det regionale bestandsmålet.

For vinteren 2024 ble det fastsatt en totalkvoteg på 5 dyr, hvorav 2 hunddyr over 1 år. Av kvotegen ble det felt total 4 gauper, hvorav 2 voksne hunddyr. Figur 4 viser prognoser for antallet familiegrupper i bestanden vinteren 2026 med ulikt uttak av voksne hunddyr vinteren 2025. Det er viktig å merke seg at det er betydelig usikkerhet knyttet til estimatene. Usikkerheten blir større når modellen benyttes på regionsnivå, hvor det er et lavt antall familiegrupper. Tilfeldigheter kan få stor betydning for bestandsutviklingen når man ser å så små populasjoner som innenfor rovviltregion 5. Beregningene viser at det selv med uttak av bare ett voksent hunddyr er en betydelig risiko for at bestanden vil komme under bestandsmålet før jakt i 2026.

Med hensyn til at bestanden har hatt en nedgang til under bestandsmålet i 2024, og at selv et begrenset uttak vil innebære en betydelig risiko for å komme under bestandsmålet, mener sekretariatet at det pr. nå ikke er et høstingsverdig overskudd av gaupe i region 5. Ut ifra siste tilgjengelige informasjon om bestandssituasjonen, kjent avgang av gaupe i regionen og prognoser for utvikling i bestanden, mener sekretariatet derfor at det ikke bør åpnes for kvotegjakt i region 5/ Hedmark vinteren 2025.

Dersom rovviltnemnda i sin behandling kommer til at det er rom for å åpne for kvotegjakt, vil sekretariatet tilrå at familiegrupper av gaupe, dvs. der flere dyr går sammen, unntas fra kvotegen. Dette for å unngå at hunddyrkvotegen blir fylt raskt, samt at den skadeforebyggende effekten ved å skyte hunngauper/og eller unger er mindre enn å jakte på enkeltdyr, som oftest vil være hunddyr. En rapport fra NINA ([Odden, J. et. al. 2014](#)) antyder at hunngauper kan ha en høyere drapstakt på sau i Sør-Norge.

Avgrensning av jaktområde

Det fremgår av § 16 i naturmangfoldloven at det ved avgjørelsen om å tillate høsting og fremgangsmåten ved høsting skal legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i området og på skade som arten gjør.

Hele rovviltregion 5 er definert som forvaltningsområde for gaupe, og ut fra arealkrav til gaupe er det behov for å utnytte hele regionen for å nå bestandsmålet på 10 ynglinger. Samtidig går det frem av forvaltningsplanen at beiteområder med dokumenterte tap til gaupe prioriteres ved fastsetting av kvoteg, og at viktige beiteområder for småfe og tamrein prioriteres. Videre fremgår det at i områder uten tap kan hensynet til lokal jaktinteresse tas med i vurderingen ved fordeling

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 5

av kvote. Familiegruppene som er påvist vinteren 2024 er fordelt over store deler av regionen. Hoveddelen av familiegruppene er imidlertid påvist innenfor grønn sone i forvaltningsplanen, hvor det også er viktige beiteområder for sau og tamrein. Det er også i disse områdene det er påvist tap til gaupe de senere årene.

Etter naturmangfoldloven § 14 fremgår det at tiltak etter naturmangfoldloven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Det står videre at vedtak i medhold av loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur. Rovviltregion 5 omfatter områder med samisk tamreindrift (Svahken Sijte og Femunden Sijte). Dette bør bli tillagt vekt i vurdering av område for kvotejakt. Det er lagt vekt på å begrense potensialet for gaupeskader på sau og tamrein i vurderingen.

Dersom rovviltnemnda velger å fastsette en kvote for kvotejakt i 2025, mener sekretariatet at uttaket bør begrenses til grønn sone i forvaltningsplanen hvor den skadeforebyggende effekten vil være størst. Hensynet til lokal jaktinteresse kan i større grad vektlegges kommende år dersom bestanden stabiliserer seg på et nivå over bestandsmålet og det er rom for et høyere uttak gjennom kvotejakt.

Sekretariatets konklusjon

Gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 5/Hedmark de tre siste årene er på bestandsmålet og rovviltnemnda har myndighet til å vedta kvote for kvotejakt på gaupe i 2025. Ut ifra bestandssituasjonen og den usikkerheten som er knyttet til utvikling i bestanden, mener sekretariatet at det pr. nå ikke er et høstingsverdig overskudd av gaupe i region 5. Sekretariatet anbefaler derfor at rovviltnemnda ikke åpner for kvotejakt på gaupe i 2025. Dersom rovviltnemnda kommer til at det likevel skal åpnes for kvotejakt, anbefaler sekretariatet at området for kvotejakt avgrenses til grønn sone i forvaltningsplanen for rovvilt i region 5/Hedmark, og at familiegrupper av gaupe unntas fra kvotejakt.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Thomas Olstad
seniorrådgiver

Sekretariatet for Rovviltnemnda i region 5, 18.10.2024